

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9So/50/2015
Identifikačné číslo spisu: 6014200859
Dátum vydania rozhodnutia: 25.01.2017
Meno a priezvisko: JUDr. Viera Nevedelová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2017:6014200859.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Nevedelovej a členiek senátu JUDr. Ľubice Filovej a JUDr. Judity Kokolevskej v právnej veci navrhovateľa: K. P., bytom B., proti odporkyni: Sociálna poisťovňa, ústredie, Ul. 29. augusta č. 8, Bratislava, o starobný dôchodok, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 03. decembra 2014, č.k. 20Sd/168/2014-17, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici z 03. decembra 2014, č.k. 20Sd/168/2014-17, p o t v r d z u j e .

Navrhovateľovi náhradu trov odvolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

Rozsudkom z 03. decembra 2014, č.k. 20Sd/168/2014-17, krajský súd potvrdil rozhodnutie odporkyne číslo XY zo dňa 15. apríla 2014, ktorým podľa § 65, § 274 a § 82 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 461/2003 Z.z.“) priznala navrhovateľovi od 10. decembra 2012 starobný dôchodok v sume 84,70 eur mesačne po zákonom zvýšení od 01. januára 2014 v sume 104,70 eur mesačne.

Z odôvodnenia rozsudku vyplýva, že navrhovateľ namietal krátenie sumy starobného dôchodku o sumu 552,23840290 eur mesačne, ktorá predstavuje sumu starobného dôchodku zodpovedajúcu obdobiu dôchodkového poistenia, ktorým je doba služby zhodnotená na určenie sumy výsluhového dôchodku za celé roky. Krajský súd sa stotožnil s právnym názorom odporkyne, ktorá na daný prípad aplikovala Dohovor o invalidných, starobných a pozostalostných dávkach č. 128, s poukazom na ktorý odporkyňa správne krátila navrhovateľovi starobný dôchodok za dobu služby o sumu 552,23 eur, ktorá suma je nižšia ako suma výsluhového dôchodku priznaného navrhovateľovi od 01. apríla 2009. Napadnuté rozhodnutie odporkyne potvrdil, nakoľko ho považoval za vecne správne.

Rozsudok krajského súdu napadol navrhovateľ včas podaným odvolaním. Namietal, že výška priznaného starobného dôchodku je neprímerane nízka a že krátenie starobného dôchodku bolo v rozpore s platnými

právnymi predpismi. Opakovane tiež namietal aplikáciu Dohovoru č. 128, na vykonanie ktorého je podľa jeho názoru potrebný zákon a jeho priama aplikácia je v rozpore s článkom 7 ods. 5 Ústavy SR. Navrhovateľ tiež namietal porušenie práva na riadne odôvodnenie rozhodnutia, nakoľko krajský súd sa touto jeho námietkou riadne nezaoberal a zrozumiteľne ju neodôvodnil. Navrhol preto rozsudok krajského súdu zrušiť, eventuálne zmeniť ho tak, že odvolací súd zruší napadnuté rozhodnutie odporkyne.

Odporkyňa vo vyjadrení k odvolaniu na správnosti svojho rozhodnutia trvala a navrhla, aby odvolací súd rozsudok krajského súdu potvrdil.

Podľa § 492 ods. 1 zákona č. 162/2015 Z.z. Správneho súdneho poriadku (ďalej len „S.s.p.“), konania podľa tretej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa dokončia podľa doterajších predpisov.

V súlade s ustanovením § 492 ods. 1 S.s.p. sa odvolací súd v konaní riadil ustanoveniami O.s.p.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (10 ods. 2 O.s.p.) preskúmal rozsudok krajského súdu bez nariadenia pojednávania v súlade s § 250ja ods. 2 O.s.p. a dospel k záveru, že odvolaniu navrhovateľa vyhovieť nemožno.

Predmetom konania je rozhodnutie odporkyne z 15.04.2014, ktorým navrhovateľovi, ktorý je od 01.04.2009 poberateľom výsluhového dôchodku, priznala od XY starobný dôchodok.

Z administratívneho spisu odporkyne vyplýva, že podľa potvrdenia Ministerstva vnútra SR z 27.11.2013 č. SPOU-OSZ-42856/2013-VZ navrhovateľovi bola ako obdobie trvania služobného pomeru hodnotená doba od 01.11.1976 do 31.12.1999 v I. kategórii funkcií a doba od 01.01.2000 do 31.03.2009 v III. pracovnej kategórii v rozsahu 31 rokov a 310 dní a rozhodnutím ministerstva vnútra č.p.: SRLZ-42.856-1/SZ-2009 zo 06.05.2009 mu bol podľa § 38, § 39 zákona č. 328/2002 Z.z. od 01.04.2009 priznaný výsluhový dôchodok v sume 831,40 € mesačne.

Navrhovateľ žiadosťou zo 14. novembra 2013 požiadal o priznanie starobného dôchodku od 10. decembra 2012 žiadajúc, aby mu na tento účel bola zhodnotená doba služby policajta, vykonávaná v I. a II. kategórii funkcií bez ohľadu na to, že za túto dávku získal nárok na dávku z osobitného systému sociálneho zabezpečenia.

Z dôvodovej správy k zákonu č. 222/2003 Z.z. vyplýva záver, že zámerom zákonodarcu bolo dosiahnuť, aby od dovŕšenia dôchodkového veku podľa všeobecných predpisov o sociálnom zabezpečení (poistení) výsluhový dôchodok i dávky výsluhového zabezpečenia považované za výsluhový dôchodok podľa § 124 zák. č. 328/2002 Z.z. plnili funkciu starobného dôchodku z osobitného systému sociálneho zabezpečenia vo výške primeranej dobe trvania služobného pomeru ako dávka sociálneho zabezpečenia existujúca či už samostatne alebo popri starobnom dôchodku, na ktorý vznikne nárok dovŕšením dôchodkového veku podľa všeobecných predpisov o sociálnom zabezpečení (poistení).

Súčasne zámerom zákonodarcu bolo zákonom č. 328/2002 Z.z. zabezpečiť, aby pomerná výška výsluhového dôchodku bola vyššia ako keby policajtom bola doba profesionálnej služby hodnotená len vo všeobecnom systéme sociálneho zabezpečenia. Z toho teda vyplýva záver, že úmyslom zákonodarcu bolo, aby súčet výsluhového dôchodku a starobného dôchodku zo všeobecného systému sociálneho poistenia bol vyšší, resp. aspoň rovnaký ako suma starobného dôchodku poistenca, ktorý by mal všetky doby poistenia (zamestnania) hodnotené len vo všeobecnom systéme sociálneho poistenia (zabezpečenia).

Z právnych úprav, týkajúcich sa sociálneho poistenia alebo zabezpečenia osobitných skupín poistencov jednoznačne vyplýva, že všeobecný systém sociálneho poistenia a osobitný systém sociálneho poistenia

(zabezpečenia príslušníkov ozbrojených zborov) sú založené na základe hodnotenia dôb poistenia (zamestnania).

Kým zákon o sociálnom poistení upravuje nároky poistencov zo všeobecného systému sociálneho poistenia a jeho cieľom je zabezpečiť, aby doby poistenia boli poistencovi riadne zohľadnené pre vznik nároku na dávky podmienené dosiahnutím veku alebo nepriaznivým zdravotným stavom, osobitné právne úpravy, používané v osobitnom systéme sociálneho poistenia obsahujú len úpravu, ktorá zabezpečuje užší okruh dávok sociálneho zabezpečenia a zohľadňuje ako dobu poistenia iba dobu výkonu služby (prípadne dobu náhradnej služby). Osobitný systém poistenia (zákon č. 328/2002 Z.z.) neobsahuje úpravu starobných dôchodkov, sirotských a vdovských dôchodkov, ktoré by zohľadňovali dobu ich poistenia v celom rozsahu, teda aj v civilnom zamestnaní, ale obsahuje len úpravu výsluhových dôchodkov, sirotských výsluhových dôchodkov, vdovských výsluhových dôchodkov a invalidných výsluhových dôchodkov, ktoré sú založené len na hodnotení doby služby poistenca bez zohľadnenia kategórie funkcií a bez zohľadnenia dôb poistenia, ktorú poistenci získali vo všeobecnom systéme. V dôsledku tejto skutočnosti najvyšší súd dospel k záveru, že poistenci osobitného systému sociálneho zabezpečenia sú vylúčení z pôsobnosti zákona o sociálnom poistení len v rozsahu, zodpovedajúcom dobe poistenia v osobitnom systéme (s výnimkou prípadov podľa § 60 ods. 2 zákona o sociálnom poistení, ktorým sa pre nárok na dávky zo všeobecného systému započítavajú doby služby v ozbrojených silách v celom rozsahu), ale nie v časti, upravujúcej nárok na starobný, predčasný starobný, invalidný, sirotský, vdovský alebo vdovecký dôchodok.

V dôsledku súbežného uplatňovania týchto systémov tak nesprávnym a výlučne gramatickým výkladom zákona dochádzalo k diskriminácii poistencov osobitného systému, lebo odporkyňa im niektoré doby poistenia nehodnotila vôbec, alebo im ich hodnotenie odsúvala a menila podmienky alebo odňala výhody, poskytované poistencom v osobitnom systéme sociálneho poistenia.

Podľa čl. 39 Ústavy Slovenskej republiky, občania majú právo na primerané hmotné zabezpečenie v starobe.

Primeraným je také hmotné zabezpečenie, ktoré zodpovedá celej dĺžke poistenia bez ohľadu na to, či poistenie bolo získané v osobitnom systéme sociálneho zabezpečenia (ktorý sa vyčlenil zo všeobecného systému dôchodkového poistenia) alebo iba vo všeobecnom systéme sociálneho poistenia.

Podľa Čl. 33 ods. 1 Dohovoru č. 128 ak má alebo ak by mala inak chránená osoba súčasne nárok na rôzne invalidné, starobné alebo pozostalostné dávky, môžu sa tieto dávky krátiť za určených podmienok a v určenom rozsahu; chránená osoba dostane spolu aspoň toľko, koľko sú najvýhodnejšie dávky.

Podľa Čl. 33 ods. 2 Dohovoru č. 128 ak má alebo ak by mala inak chránená osoba nárok na dávku ustanovenú v tomto Dohovore a ak dostáva inú peňažnú dávku sociálneho zabezpečenia za tú istú sociálnu udalosť, s výnimkou rodinných prídavkov, môžu sa dávky podľa tohto Dohovoru krátiť alebo zastaviť za určených podmienok a v určenom rozsahu za podmienky, že časť dávok, ktorá sa kráti alebo je zastavená, nepresahuje druhú dávku.

Treba prisvedčiť navrhovateľovi, že zákonodarca doteraz na vykonanie čl. 33 ods. 2 Dohovoru č. 128 nestanovil možnosť a postup krátenia starobného dôchodku v prípade jeho súbehu s výsluhovým dôchodkom z osobitného systému sociálneho zabezpečenia. Taktiež je však potrebné zdôrazniť aj to, že zákon č. 461/2003 Z.z. priamo v ustanoveniach § 60 ods. 2 a § 255 ods. 5 vylúčil možnosť započítania obdobia služby policajta, získaného v rozsahu zakladajúcom nárok na výsluhový dôchodok (minimálne 15 rokov) do obdobia dôchodkového poistenia. Len výkladom relevantných predpisov, spôsobom, ktorý najvyšší súd považuje za konformný s Ústavou Slovenskej republiky, najvyšší súd vo viacerých svojich rozhodnutiach judikoval, že výsluhový dôchodok má od dovŕšenia dôchodkového veku podľa zákona o sociálnom poistení charakter dávky v starobe, ktorú má na mysli čl. 33 ods. 2 Dohovoru č. 128. Bez tejto judikatúry by odporkyňa pre nárok na starobný dôchodok v zmysle vyššie uvedených ustanovení § 60 ods. 2 a § 255 ods. 5 zákona o sociálnom poistení vôbec nemohla pre nárok a výšku starobného

dôchodku zo všeobecného systému sociálneho poistenia započítať navrhovateľovi dobu služby v Policajnom zbore.

Súčasne je potrebné skonštatovať, že napriek už ustálenej judikatúre najvyššieho súdu ohľadom nároku poberateľov výsluhového dôchodku na starobný dôchodok zákonodarca doteraz v súlade s čl. 33 ods. 2 Dohovoru č. 128 legislatívne neupravil osobitný spôsob výpočtu a krátenia starobného dôchodku. Pri absencii takej úpravy (rovnako ako pri pretrvávajúcej absencii zohľadnenia doterajšej judikatúry zákonnou úpravou nároku poberateľov výsluhových dôchodkov na zohľadnenie obdobia služby zakladajúcej nárok na výsluhový dôchodok aj na účely nároku a výšky starobného dôchodku) je potom úlohou súdu vysporiadať sa s touto „dierou v zákone“ tak, aby bolo zachované Ústavou garantované právo na primerané hmotné zabezpečenie v starobe.

Ak teda pri posudzovaní nárokov poberateľov výsluhových dôchodkov podľa zákona č. 328/2002 Z.z. na starobný dôchodok podľa zákona o sociálnom poistení odporkyňa aplikovala ustanovenie čl. 33 ods. 2 tohto zákona, bolo úlohou súdu preskúmať len to, či toto krátenie je možné považovať za súladné s Ústavou a Dohovorom č.128.

Výsluhový dôchodok priznaný podľa § 38 a § 39 zákona č. 328/2002 Z.z. o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov je dávkou, ktorá patrí jeho poberateľovi od skončenia služobného pomeru a patrí mu aj po dovŕšení dôchodkového veku podľa všeobecného predpisu o sociálnom poistení (zák. č. 461/2003 Z.z.). Vzhľadom na túto skutočnosť výsluhový dôchodok má odo dňa dovŕšenia dôchodkového veku povahu dávky v starobe, ktorú je potrebné považovať v zmysle Čl. 33 ods. 1 Dohovoru č. 128 za inú peňažnú dávku sociálneho zabezpečenia za tú istú sociálnu udalosť (prežitie určeného veku) - takou dávkou je aj starobný dôchodok, na ktorý vznikne nárok podľa zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení.

Vzhľadom na súbeh nárokov na dve dávky rovnakého druhu (dávky v starobe) potom v súlade s Čl. 33 ods. 2 Dohovoru č. 128 prichádza do úvahy krátenie starobného dôchodku. Iný postup a priznanie starobného dôchodku podľa zákona č. 461/2003 Z.z. v plnej, tzv. teoretickej výške (tu 634,0872 €) by mal za následok priznanie dvoch povahovo rovnakých dávok za tie isté doby poistenia, čo by viedlo k neodôvodnenému a neprimeranému zvýhodneniu osôb, poistených v osobitnom systéme sociálneho zabezpečenia a k diskriminácii poistencov, ktorí získali obdobia poistenia v takom istom rozsahu len vo všeobecnom systéme sociálneho poistenia.

Keďže výsluhový dôchodok má po dovŕšení dôchodkového veku pre vznik nároku na starobný dôchodok zo všeobecného systému dôchodkového zabezpečenia (poistenia) charakter dávky v starobe, odporkyňa by mala postupovať v súlade s článkom 33 Dohovoru č. 128 o invalidných, starobných a pozostalostných dávkach, vyhláseného v Zbierke zákonov pod č. 416/1991 Zb. Starobný dôchodok navrhovateľa môže krátiť, a to primerane k počtu skončených rokov doby trvania služby policajta rozhodujúcich pre výšku výsluhového dôchodku podľa § 39 zákona č. 328/2002 Z.z.

Odvolací súd opätovne zdôrazňuje, že úpravu v zákone o sociálnom poistení, podľa ktorej vzhľadom na získanie doby služby policajta v rozsahu zakladajúcom nárok na výsluhový dôchodok by sa obdobie tejto služby v zmysle § 60 ods. 2 a § 255 ods. 5 tohto zákona vôbec nemalo hodnotiť, najvyšší súd preklenul svojou judikatúrou v prospech týchto poistencov. Súčasne však judikoval aj to, že odporkyňa môže vykonať krátenie tzv. teoretickej sumy v súlade s Čl. 33 ods. 2 Dohovoru č. 128 a to tak, že krátenie je možné vykonať len pomerne, o sumu zodpovedajúcu pomeru doby služby policajta k celkovej dobe poistenia tak vo všeobecnom, ako aj osobitnom systéme sociálneho poistenia, najviac však o sumu výsluhového dôchodku.

Pokiaľ teda odporkyňa, pri absencii osobitnej zákonnej úpravy, vychádzajúc z judikatúry najvyššieho súdu vykonala výpočet teoretickej sumy starobného dôchodku (634,08726168 €) a túto teoretickú sumu krátila o sumu 552,23840290 €, rovnajúcu sa koeficientu 0,87091862, určeného ako podiel skončených rokov služby a súčtu dôb služobného pomeru a tzv. obdobia dôchodkového poistenia v civile, teda o

sumu nepresahujúcu sumu výsluhového dôchodku, takýto jej postup považoval odvolací súd za súladný s čl. 39 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 33 ods. 2 Dohovoru č. 128.

Z uvedených dôvodov odvolací súd rozsudok krajského súdu potvrdil podľa § 250ja ods. 3 v spojení s § 219 O.s.p. ako vecne správny.

O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 246c ods. 1 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1, § 250l ods. 2 a § 250k ods. 1 O.s.p., tak ako je uvedené vo výroku tohto rozsudku, lebo navrhovateľ v odvolacom konaní nebol úspešný.

Tento rozsudok bol prijatý pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.